

сті диверсифікації ризику, тобто перенесення частини виробничих потужностей за межі країни, аналізувати політичну та економічну ситуацію не тільки в межах країни, але й в світі. Все з вище переліченого впливає на прийняття ефективних управлінських рішень. Проте, потрібно враховувати не тільки достовірність та своєчасність інформації, але й її правильне оформлення та подання для подальшого ґрунтовного аналізу з боку керівництва.

Список використаних джерел: 1. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства Фінансів України 07.02.2013 р. № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>. 2. Алгоритм прийняття управлінських рішень на основі аналізу спеціалізованої фінансової звітності. URL: https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/9430/1/Даньків_Шеверя_АЛГОРИТМ%20ПРИЙНЯТТЯ%20УПРАВЛІНСЬКИХ%20РІШЕНЬ%20НА%20ОСНОВІ%20АНАЛІЗУ_Одеса_2009_4%2882%29_C.81-95..pdf. 3. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 40. Ст. 365 (редакція від 10.08.2022). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>. 4. Дослідженням ролі фінансової звітності в процесі прийняття управлінських рішень. URL: <https://repozytorium.ukw.edu.pl/bitstream/handle/item/3797/The%20Role%20of%20Financial%20Statements%20in%20the%20Process%20of%20Managerial%20Decision%20Making.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

УДК 657

Шубенко Є. С., канд. екон. наук, асистент кафедри обліку і оподаткування.

Бондар Д. В., магістр

Державний університет економіки і технологій, м. Кривий Ріг, Україна

КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ОПЕРАЦІЙ З ОСНОВНИМИ ЗАСОБАМИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Ключові слова: основні засоби, воєнний стан, вилучення, знищення, нарахування амортизації.

Повномасштабне військове вторгнення зі сторони російської федерації кожен день несе тяжкі втрати людських життів, знищення та псування майна, що перебуває у власності юридичних осіб та держави. Попри дію форс-мажорних обставин у вигляді воєнного стану, необхідно забезпечувати продовження облікової діяльності на підприємстві. Дані бухгалтерського обліку основних засобів дозволяють уникнути негативних наслідків у майбутньому. Операції з основними засобами, які набули поширення в умовах воєнного стану, наведено рис. 1.

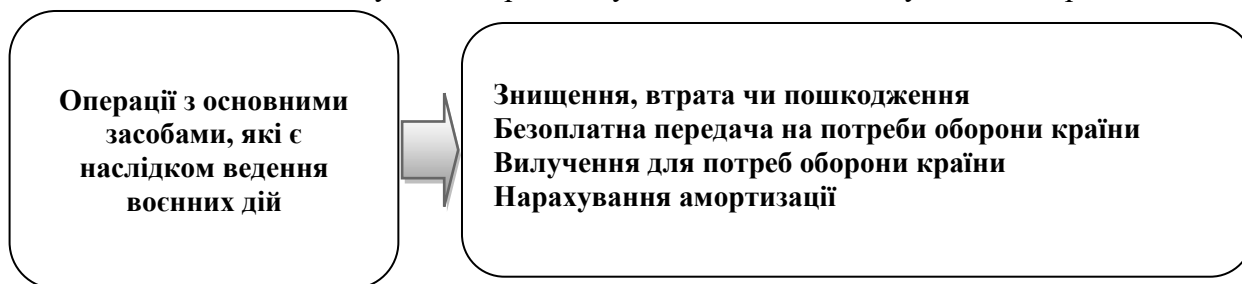

Рис. 1. Ключові операції з основними засобами в умовах воєнного стану

Багатьох суб'єктів підприємницької діяльності торкнулась проблема знищення, втрат чи пошкодження майна під час проведення активних військових дій. У таких ситуаціях важливим є документальна фіксація та з'ясування наслідків для цілей оподаткування. Основою для фіксації суб'єктом господарювання фактів псування, пошкодження чи втрати (знищення) запасів є документи з інвентаризації. Основні правила та порядок документального оформлення інвентаризації активів та зобов'язань визначено у Положенні про інвентаризацію активів та зобов'язань. Також визначено, за яких умов проведення інвентаризації є обов'язковим (у разі встановлення фактів псування цінностей; у разі техногенних аварій, пожежі чи стихійного лиха[3]). Тобто, це стосується випадків такого псування чи втрати основних засобів через війну. За результатами інвентаризації, майно що зазнало пошкодження, підлягає уцінці. Проведення інвентаризації вимагає наявності доступу до активів у зоні воєнних дій, який для

переважної більшості відсутній і залишається таким наразі. Вимоги щодо необхідності інвентаризації пошкоджених активів і досі не змінились (додали лише відстрочку здійснення інвентаризації до того моменту, коли вона стане можлива).

Питання оподаткування ПДВ операцій, пов'язаних із ліквідацією необоротних активів, знищених або зруйнованих у зв'язку з дією обставин непереборної сили, було давно врегульовано ПКУ (п. 14.1.191). На перший погляд, з наведених норм вбачається, що знищення, втрати, руйнування необоротних активів під час воєнного стану не призводять до виникнення податкових зобов'язань із ПДВ. Однак для обґрунтування необхідно формування належної доказової бази, належного документального оформлення списання знищених, зруйнованих та/або втрачених основних засобів у бухгалтерському обліку та наявності сертифіката про форс-мажорні обставини.

Під час воєнного стану, держава має право вилучити у юридичної особи майно на потреби оборони. При цьому, умовою його проведення є обов'язкове попереднє або наступне відшкодування вартості такого майна у повному обсязі. В такій ситуації виникає ряд питань, щодо порядку відображення її в обліку. Озерова О. пропонує у випадку вилучення майна формувати відповідний акт про примусове відчуження або вилучення майна, при цьому таке майно не потрібно списувати з балансу підприємства. Необхідність подальшого його обліку пов'язана із тим, що після закінчення дії правового режиму воєнного стану таке майно повинно бути повернуто власнику. Для забезпечення точності бухгалтерського обліку, рекомендується ввести додатковий субрахунок до рахунку 10 «Основні засоби», із перенесенням на нього всього майна, вилученого державою [2]. Амортизація в цьому випадку нараховується у звичайному порядку. Після повернення майна у власність підприємства, достатньо буде просто перенести його із додаткового субрахунку на попереднє місце його обліку.

У випадку добровільної передачі підприємствами майна або коштів на потреби збройних сил України (ЗСУ), без подальшого їх відшкодування з боку держави, така операція не вважатиметься реалізацією з ціллю оподаткування. При цьому, підприємство має право включити до витрат повну вартість майна чи обсяг коштів, які були добровільно передані на потреби армії [1].

Неможливість повноцінно здійснювати свою діяльність, зумовили у бухгалтерів виникнення суперечностей щодо доцільності та правомірності нарахування амортизації основних засобів, які не використовуються через призупинення діяльності у зв'язку із веденням військових дій. У цьому випадку є два варіанти розвитку подій: перший - амортизація продовжує нараховуватись, так як воєнний стан є форс-мажорною обставиною; другим варіантом є тимчасове виведення з експлуатації основного засобу шляхом видачі відповідного наказу [1]. Яким шляхом розраховувати амортизацію і чи нараховувати її взагалі вирішують вже самі підприємства, чітко встановлених правил для цього немає.

Платник податку у разі примусового вилучення основних засобів під час дії воєнного стану на користь військової адміністрації здійснює коригування фінансового результату до оподаткування відповідно до вимог пп. 138.1 та 138.2 ст. 138 ПКУ.

Отже, запровадження правового режиму воєнного стану суттєво вплинуло на звичний порядок ведення бухгалтерського обліку основних засобів. Зокрема, вітчизняні суб'єкти господарювання, які знаходяться поблизу зони військових дій, стикнулись із необхідністю відображення в обліку операцій, пов'язаних зі знищенням, втратою чи пошкодженням основних засобів та безоплатною передачею чи вилученням для потреб оборони країни. У таких ситуаціях важливим є документальна фіксація та з'ясування наслідків для цілей оподаткування.

Список використаних джерел: 1. Озерова О. Майно юрособи забрали на потреби оборони: що з обліком та податками. *Головбух*. 2022. № 10. URL: <https://egolovbuh.mcfir.ua/960396> (дата звернення 12.11.2022). 2. Прокопова О. М., Кудлаєва Н. В. Бухгалтерський облік в умовах воєнного стану: ключові характеристики та проблемні аспекти. *Інвестиції: практика та досвід*. 2022. № 9-10. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/9-10_2022/8.pdf (дата звернення 12.11.2022). 3. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: Наказ Міністерства фінансів України від 02.09.2014 № 879. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text> (дата звернення 12.11.2022).